

26 augustus 1961

U 10639/61 - C 46 - P1/PS9.

PH 10115/17

Land: Berlijn.
Onderwerp: Meningsverschillen tussen Oost- en West-Berlijn
over de territoriale rechten op de S-Bahn in
West-Berlijn.

Referenties:

GEHEIM

Datum van
waarneming: recent.

Bron: betrouwbaar.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.
de Generale Staf.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Plein 1813 no. 4
's-GRAVENHAGE.

GEHEIM

Berlijn

MENINGSVERSCHILLEN TUSSEN OOST- EN WEST-BERLIJN OVER
DE TERRITORIALE RECHTEN OP DE S-BAHN IN WEST-BERLIJN

In verband met de persberichten, dat de Westberlijnse politie van de geallieerden toestemming hebben gekregen op te treden om de Oostberlijnse maatregelen voor de oprichting van bureaus voor de afgifte van passen aan Westberlijners voor een bezoek aan Oost-Berlijn op de emplacementen van de S-Bahn te verhinderen, kan het volgende worden medegedeeld:

De S-Bahn, die Oost- met West-Berlijn verbindt, staat onder beheer van Het Oostduitse Ministerie van Verkeer en is een onderdeel van de Oostduitse spoorwegen.

De Westberlijnse opvatting is, dat de S-Bahn slechts onder het beheer van de Oostduitse spoorwegen staat, maar dat emplacementen etc. tot het grondgebied van West-Berlijn behoren.

De Oostduitse opvatting is, dat zowel het beheer als de emplacementen en spoorbaan tot het territorium van Oost-Berlijn behoren.

Op een vergadering van deskundigen van het Oostduitse Ministerie van Verkeer is het volgende besloten:

- a. Indien door Westberlijnse vakverenigingen een boycotactie tegen de S-Bahn wordt ondernomen, zal een afwachtende houding worden aangenomen.
- b. Indien de Westelijke machten de radicalisten in West-Berlijn de vrije hand laten om inbreuk te maken op het eigendom van de S-Bahn, zal uit veiligheidsoverwegingen het gehele S-Bahn-verkeer in West-Berlijn gestaakt worden.

- c. De Westelijke commandanten moeten er op gewezen worden, dat, indien ingegrepen wordt in de aangelegenheden van de in West-Berlijn liggende rijksspoorwegen, die tot het territorium van de D.D.R. behoren, er een toestand zou zijn ontstaan, die een normaal geallieerd spoorwegverkeer tussen de Bondsrepubliek en West-Berlijn niet meer waarborgt.
- d. Een verdere mogelijkheid is, het gehele interzonale verkeer vanuit Oost-Berlijn te doen geschieden en om West-Berlijn heen te leiden.

Verder wordt het volgende uit Oost-Berlijn gemeld:

Tussen het Ministerie van Verkeer der D.D.R., het Ministerie van Nationale Verdediging, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het Sowjet Hoofdkwartier in Karlshorst zijn maatregelen voorbereid ingeval West-Berlijn zou trachten zich in het bezit te stellen van de tot het Oostelijk territorium behorende spoorwegen in West-Berlijn. Indien een dergelijke actie slechts uitgevoerd zou worden door de Westberlijnse autoriteiten en door de Westberlijnse politie, zouden Transportpolizei en Bereitschaftspolizei, uitgerust en ondersteund door de N.V.A. (Nationale Verteidigungsarmee), die de sectorengrenzen uiteraard niet zullen overschrijden, worden ingezet om een normaal functioneren onder Oostelijke leiding te verzekeren.

Indien de inbreuk van de Westberlijners door troepen van de Westelijke machten gedekt zou worden, zal de Sowjet stadscommandant de Westelijke geallieerden een ultimatum stellen, inhoudende, dat deze militaire eenheden van het tot het Oosten behorende territorium teruggetrokken dienen te worden. Dit ultimatum zal vergezeld gaan met de bedreiging van het inzetten van Sowjet troepen ter beveiliging van de spoorwegemplacements.

De Oostduitse regering zal het ingrijpen in de aangelegenheden van de spoorbaanemplacements van de S-Bahn in West-Berlijn beschouwen als een gewelddadig binnendringen in het territorium van Oost-Berlijn en als een "agressieve daad", die hunnerzijds sancties rechtvaardigt. Onder deze sancties, die besproken werden, werd ook genoemd het onmiddellijk stopzetten van het gehele interzonale personen- en goederenverkeer.

Bij de besprekingen werd tot uitdrukking gebracht dat deze tegenmaatregelen waarschijnlijk reeds voldoende zouden zijn om alle bemoeienissen in de S-Bahn te ^{ver-}voorzorgen, zodat het tot uiterste middelen, n.l. het inzetten van Sowjetrussische troepen, waarschijnlijk niet zou behoeven te komen.